

KAREL ČAPEK: ITALSKÉ LISTY

Siena, Orvieto

Siena, to je takové neobyčejně milé malé město, sedí na třech kopečkách a usmívá se, ať mu stéká po zádech vlahý dešť, nebo ať svítí slunce; má pár kousků slavných památek, ale je samo a celé líbeznou starou památkou. Samá dobrá, rozšafná cihlová gotika, jen s několika hrozkami rané renesance; ale není to nasupená, válečná gotika ani pevnostní, tvrdá, nedobytná renesance takového paláce Strozzi; všecko je jaksi intimní, veselejší, sličnější než jinde. Vlastně jel jsem do Sieny kvůli Ducciovi di Buoninsegna, sienskému Giottovi; ale kupodivu, mírný a lahodně monumentální Giotto by vlastně zapadal lépe do Sieny než naturalističtější a střízlivější Duccio.

Nejpěknější je toulat se po ulicích, jež běhají nahoru a dolů jako nějaká rozdováděná skluzavka, a koukat se na ten proužek modrého nebe mezi rudým cimbuřím starých domů a na zelené vlny toskánských kopečků kolem dokola. Vlastně toskánský kraj je tuze podobný hezké krajině v Čechách; jenže místo brambor tu roste réva, a každý kopeček je přepěkně korunován nějakým věžovitým městečkem nebo starou zámeckou tvrzí. Odtud, ze Sieny, pocházel Eneáš Silvius Piccolomini, který měl svého času co dělat s Jiříkem Poděbradským a později se stal papežem; v dómě je knihovna, kde Pinturicchio vymaloval jeho činy; blahoslavený sienský vzduch nechal ty fresky v takové svěžesti, jako by byl starý Pinturicchio teprve včera domázl poslední pestrou arabesku kolem okna. A pak je tu gotická radnice, uvnitř vyšíta freskami od hlavy až k patě, a dóm, celý zevně i uvnitř vykládaný barevnými mramory, s fasádou už tuze přezdobenou a s podlahou celou sgrafitovou, a krásné velikánské náměstí, a Fonte Gaja, a Lorenzettiho Mír, a celá spousta utěšených, přívětivých věcí; to vše a ještě víc tu mají.

Ale to nic není proti Orvieto. Orvieto je ještě menší město, a ke všemu se usadilo na desce jakéhosi skalního stolu, který vylezl docela kolmo ze země do náramně výše. Nahoru se musí bud' serpentinou, což by si rozmyslel i nejbojovnější nepřítel tohoto nedobytného městečka, nebo lanovkou, na které se vám jistě bude točit hlava. Konečně je člověk nahoře, ve výši asi 1500 roků, nikoliv metrů; neboť celé Orvieto je hrozně staré, celé z neomítnutých kvádrů, celé v holých kamenných kostkách. Jedinou ozdobu si dopřáli Orvietané, a to je dóm. Nijak mne sice neuchvacuje to dekorativní krajkářství a vyšívačství, v němž si staří Taliáni upravili gotiku; ale uvnitř jednu celou kapli vymaloval Luca Signorelli, podivný a velký malíř posedlý vidinou lidských těl. Nestačil mu ani poslední soud s celým splavem skvostně modelovaných muskulatur; ještě ovroubil celou kapli medailóny, z nichž každý je jako ilustrace k Dantovu Peklu, a všechno ovázal arabeskami, jež jsou zase girlandami z lidských těl v nejpodivuhodnějších polohách a zvratech. Je to, jako by se vůbec nemohl nasytit lidského těla v pohybu; opilý a přitom podivně jasný, vášnivě rozmáchlý a zase až násilně přesný: je to malíř, pro kterého stojí za to odpoutat se od běžných italských cest a vystoupit na skálu Orvieta. Nádvkem se Vám ještě dostane dvou velkých kaplí doslovně vystlaných freskami dobrého quattrocenta.

Kdyby věděli moji známí, jakou radost jsem udělal orvietským klukům, když jsem jim rozdal české poštovní známky, byli by mně jistě víc psali. Hned mne ti kluci obklopili a chtěli na mně francoboli esteri; dal jsem jim, co jsem měl, a tu vydechli s nadšenou radostí: „Cecoslovacchial“ Když jsem svého času sbíral známky, byl bych s takovým výdechem radosti přijal známku z Afganistanu nebo z Bolívie; pro orvietské kluky je naše vlast něčím

hodně exotickým. A když už mluvím o dalekých zemích, tož v Orvietě jsem na své cestě potkal první ženu krásy skutečně okouzlující. Byla to mladá Japonka. Nikdy jsem si nemyslel, že by mohly být Japonky tak krásné. Dívala se na Signorelliho, a já jsem se díval na Signorelliho a na ni. Pak odešla, a Signorelli zůstal. Je to ohromující malíř; ale nikdy bych nebyl věřil, že mohou být Japonky tak dokonale půvabné.

Čapek, Karel. *Italské listy*. In: Cestopisy I. Praha : Československý spisovatel, 1980, s. 21-23.